

Kriteriesett med veiledning for miljøbevisst anskaffelse (kjøp og leasing)

Lov om offentlige anskaffelser stiller krav til at offentlige innkjøpere under planleggingen av en anskaffelse skal ta hensyn til miljømessige konsekvenser av anskaffelsen og skal så langt det er mulig stille konkrete miljøkrav til ytelsen.

Kriteriene i dette dokumentet er utviklet gjennom en bred forankringsprosess med ulike interessenter og med et helhetsperspektiv på miljøspørsmål. Formålet med kriteriene er å hjelpe oppdragsgivere i å stille relevante miljøkrav og kriterier for den ytelse som skal anskaffes. Dokumentet er ikke tenkt som et bilag som kan vedlegges tilbudet. Kriteriesettet består av "Basiskrav" og "Utvidede krav" og begge typer kan ha absolutte krav til varen eller tjenesten (ytelsen), tildelingskriterier samt krav til leverandøren (kvalifikasjonskrav) i tillegg til kontraktskrav (krav som skal oppfylles i kontraktperioden). Basiskravene er ment som obligatoriske krav og disse er anvendelig for de mindre anskaffelser. Utvidede krav er ment som tilleggskrav til basiskravene og er anvendelig for de mer ambisiøse oppdragsgivere.

Biler med alternativt drivstoff

Biler med alternativt drivstoff er biler som går på el, hydrogen, biodrivstoff, el. I. Utbredelse av salgssapparat og ettermarkedstjenester er ofte begrenset i tillegg til drivstoff. Dersom virksomhetens behov kan dekkes ved anskaffelse av bil med alternativt drivstoff, se informasjonsboks bakerst i dette dokumentet.

1. Basis krav og -kriterier ved kjøp av bil som alle bør kunne bruke.
2. TILLEGG: Utvidede krav og kriterier ved kjøp av bil som kan brukes av de som ønsker å gå ett skritt videre.
3. Basiskrav og -kriterier ved operasjonell leasing av bil som alle bør kunne bruke.
4. TILLEGG: Utvidede krav og kriterier ved operasjonell leasing av bil som kan brukes av de som ønsker å gå ett skritt videre.
5. Veiledning, inkludert utdyping av noen av spørsmålene

Alle utslipp refererer til blandet kjøring – NEDC kjøresyklus¹

Formål

Formålet med anskaffelsen er å anskaffe (kjøpe eller lease) miljøtilpassede personbiler med høyst 8 sitteplasser i tillegg til førerstedet, biler for godsbeholdning med tillatt totalvekt ikke over 3500kg².

CPV-kode: 34110000.

¹ http://en.wikipedia.org/wiki/New_European_Driving_Cycle

² Definisjonen tilsvarer biler i gruppe M 1 (personbil) og N1 (varebil) som brukt i Forskrift om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften, FOR 1994-10-04 nr 918).

Basiskrav og -kriterier ved kjøp av bil

Teknisk spesifisering - Disse kravene SKAL de tilbudte biler (ytelsen) oppfylle	Dokumentasjonskrav ³														
Maksimum CO2 utslipp <table border="1" data-bbox="181 488 646 779"> <thead> <tr> <th>Kjøretøytype</th> <th>CO₂ g/km</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Minibil</td> <td>110</td> </tr> <tr> <td>Småbil</td> <td>120</td> </tr> <tr> <td>Kompaktklassen</td> <td>120</td> </tr> <tr> <td>Mellomklassen/andre</td> <td>120</td> </tr> <tr> <td>Liten varebil/pizzabil</td> <td>160</td> </tr> <tr> <td>Varebil under 3.5 tonn</td> <td>230</td> </tr> </tbody> </table>	Kjøretøytype	CO ₂ g/km	Minibil	110	Småbil	120	Kompaktklassen	120	Mellomklassen/andre	120	Liten varebil/pizzabil	160	Varebil under 3.5 tonn	230	Angivelse av CO2 utslipp med referanse til www.vegvesen.no med angivelse av merke, modell og motor/gir. Dersom www.vegvesen.no hjemmeside ikke er oppdatert på området, så må leverandøren vedlegge produktdatablad for produktet eller annen egnet dokumentasjon.
Kjøretøytype	CO ₂ g/km														
Minibil	110														
Småbil	120														
Kompaktklassen	120														
Mellomklassen/andre	120														
Liten varebil/pizzabil	160														
Varebil under 3.5 tonn	230														
Sikker bil for fører, passasjer og fotgjenger	Kollisjonstest med beste karakter fra nøytral tredjepart som f.eks. Euro NCAP, IIHS, (Insurance Institute for Highway Security, NASVA (National Agency for Automotive Safety & Victims Aid), NHTSA (National Highway Traffic Safety Administration), Folksam, Australian Automotive Association eller tilsvarende dokumentasjon.														
Bilen skal ha antiskrens eller systemer med tilsvarende effekt	Referanse til www.vegvesen.no med angivelse av merke, modell og motor/gir														

NB! Vær oppmerksom på at ekstrastyr, som 4-hjulsdrift, gjør kjøretøyene tyngre, og maksimumskravet for CO2 utslipp må ved slike anskaffelser oppjusteres 10-20 gram.

Tildelingskriterier – De tilbudte biler (ytelser) gis poeng for de punktene som oppfylles	
Disse kravene kan oppfylles	Dokumentasjonskrav
CO2 utslipp lavere enn maksimumskrav	Som for krav til CO2 utslipp i teknisk spesifisering
Lavest mulig NOx utslipp	Angivelse av NOx utslipp med referanse www.vegvesen.no med angivelse av merke, modell og motor/gir
Lavest mulig partikkelutslipp (PM)	Angivelse av partikkelutslipp fra eksos med referanse til www.vegvesen.no med angivelse av merke, modell og motor/gir

³ Databasen det henvises til på nettsiden til Statens vegvesen er ennå ikke er ferdig. Databasen som Vegvesenet planlegger skal bidra med oversikter over hvorvidt miljøkrav og kriterier som stilles i konkurransen er oppfylt og vil lette innkjøpers evaluering av tilbudene. Inntil denne databasen er lansert, må virksomhetene gjennom konkurransegrunnlaget åpne opp for at leverandørene kan dokumentere krav og kriterier på en annen måte.

TILLEGG: Utvidede krav og kriterier ved kjøp av bil

De som ønsker å gå ett skritt videre, kan finne flere krav og kriterier her.

Teknisk spesifisering - Disse kravene SKAL de tilbudte biler (ytelser) oppfylle	Dokumentasjonskrav⁴
Vinterdekk uten pigger	Bekreftelse på at tilbudet oppfyller kravet
Elektrisk motorvarmer	Bekreftelse på at tilbudet oppfyller kravet

Tildelingskriterier – De tilbudte biler (ytelser) får poeng for de punktene som oppfylles									
Disse kravene kan oppfylles	Dokumentasjonskrav								
Lavest mulig støy til omgivelsene	Angivelse av støyutslipp fra forbikjøringstest med referanse til www.vegvesen.no med angivelse av merke, modell og motor/gir.								
Vinterdekk og erstatningsdekk med lav rullemotstand	<p>Angivelse av faktisk rullemotstand dokumentert med lisens fra Svanen eller andre tilsvarende miljømerkeordninger for dekk som viser at kravet er oppfylt, er det nok å legge frem slik dokumentasjon.</p> <p>Alternativt vil tekniske datablad fra dekkprodusenten, dokumentasjon fra testlaboratorer akkreditert etter standardene i ISO/IEC 17000 serien (EN 45 000-serien eller annen egnet dokumentasjon som verifiserer at kravet er oppfylt, vil også bli akseptert</p> <p>Rullemotstandstabell</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Belastningsindeks – Klasse</th> <th>Rullemotstand</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>< 80</td> <td>1.20</td> </tr> <tr> <td>80 – 90</td> <td>1.10</td> </tr> <tr> <td>> 90</td> <td>1.00</td> </tr> </tbody> </table>	Belastningsindeks – Klasse	Rullemotstand	< 80	1.20	80 – 90	1.10	> 90	1.00
Belastningsindeks – Klasse	Rullemotstand								
< 80	1.20								
80 – 90	1.10								
> 90	1.00								

⁴ Databasen det henvises til på nettsiden til Statens vegvesen er ennå ikke er ferdig. Databasen som Vegvesenet planlegger skal bidra med oversikter over hvorvidt miljøkrav og kriterier som stilles i konkurransen er oppfylt og vil lette innkjøpers evaluering av tilbudene. Inntil denne databasen er lansert, må virksomhetene gjennom konkurransegrunnlaget åpne opp for at leverandørene kan dokumentere krav og kriterier på en annen måte.

Basiskrav og -kriterier ved operasjonell leasing av bil

Kvalifikasjonskrav- Disse kravene SKAL leverandøren oppfylle	Dokumentasjonskrav
For å sikre lav miljøbelastning av og god kvalitet på tjenesten, kreves det at leverandøren har systemer for oppfølgingen av følgende forhold: Kontinuerlig forbedring på: <ul style="list-style-type: none"> • Organisasjonens kompetanse på miljø og sikkerhet • Oppfølging av kunders biler/sjåfør (Drivstofforbruk/CO2 utslipp, skader, etc.) • Avfallshåndtering, inkl, farlig avfall knyttet til bilene 	Hvis rutineene er beskrevet i virksomhetens kvalitets- eller miljøledelsessystem i henhold til ISO 14001, Miljøfyrtårn eller tilsvarende 3. partsverifiserte systemer, er det nok å legge frem et gyldig sertifikat med angivelse av hvor dette er beskrevet. Alternativt kan det redegjøres for eksisterende mål, handlingsplan og rutiner som dokumenterer at kravene er dekket.

Teknisk spesifikasjon - Disse kravene SKAL de tilbudte biler (ytelser) oppfylle	Dokumentasjonskrav⁵														
CO2 utslipp <table border="1" data-bbox="186 1104 646 1395"> <thead> <tr> <th><i>Kjøretøytype</i></th> <th><i>CO₂ g/km</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Minibil</td> <td>110</td> </tr> <tr> <td>Småbil</td> <td>120</td> </tr> <tr> <td>Kompaktklassen</td> <td>120</td> </tr> <tr> <td>Mellomklassen</td> <td>120</td> </tr> <tr> <td>Liten varebil/pizzabil</td> <td>160</td> </tr> <tr> <td>Varebil under 3.5 tonn</td> <td>230</td> </tr> </tbody> </table>	<i>Kjøretøytype</i>	<i>CO₂ g/km</i>	Minibil	110	Småbil	120	Kompaktklassen	120	Mellomklassen	120	Liten varebil/pizzabil	160	Varebil under 3.5 tonn	230	Tilsvarende dokumentasjon som for kjøp
<i>Kjøretøytype</i>	<i>CO₂ g/km</i>														
Minibil	110														
Småbil	120														
Kompaktklassen	120														
Mellomklassen	120														
Liten varebil/pizzabil	160														
Varebil under 3.5 tonn	230														
Sikker bil for fører, passasjer og fotgjenger	Kollisjonstest med beste karakter fra Euro NCAP, IIHS, (Insurance Institute for Highway Security, NASVA (National Agency for Automotive Safety & Victims Aid), NHTSA (National Highway Traffic Safety Administration), Folksam, Australian Automotive Association eller tilsvarende														
Bilen skal ha antiskrenseller systemer med tilsvarende effekt	Referanse til www.vegvesen.no med angivelse av merke, modell og motor/gir														

⁵ Databasen det henvises til på nettsiden til Statens vegvesen er ennå ikke er ferdig. Databasen som Vegvesenet planlegger skal bidra med oversikter over hvorvidt miljøkrav og kriterier som stilles i konkurransen er oppfylt og vil lette innkjøpers evaluering av tilbudene. Inntil denne databasen er lansert, må virksomhetene gjennom konkurransegrunnlaget åpne opp for at leverandørene kan dokumentere krav og kriterier på en annen måte.

Tildelingskriterier – De tilbudte biler (ytelser får poeng for de punktene som oppfylles)	
Disse kravene kan oppfylles	Dokumentasjonskrav⁶
CO2 utslipp lavere enn maksimumskrav	Som for krav til CO2 utslipp i teknisk spesifisering
Lavest mulig NOx utslipp	Angivelse av NOx utslipp med referanse til www.vegvesen.no med angivelse av merke, modell og motor/gir
Lavest mulig partikkelutslipp (PM)	Angivelse av partikkelutslipp fra eksos med referanse til www.vegvesen.no med angivelse av merke, modell og motor/gir

Kontraktskrav – må overholdes i kontraktperioden	
Minimum årlig rapportering på miljøforhold etterspurt i anbudet aksepteres	

⁶ Databasen det henvises til på nettsiden til Statens vegvesen er ennå ikke er ferdig. Databasen som Vegvesenet planlegger skal bidra med oversikter over hvorvidt miljøkrav og kriterier som stilles i konkurransen er oppfylt og vil lette innkjøpers evaluering av tilbudene. Inntil denne databasen er lansert, må virksomhetene gjennom konkurransegrunnlaget åpne opp for at leverandørene kan dokumentere krav og kriterier på en annen måte.

TILLEGG: Utvidede krav og kriterier ved operasjonell leasing av bil

De som ønsker å gå ett skritt videre, kan finne flere krav og kriterier her.

Tildelingskriterier – Den tilbudte tjenesten (ytelsen) får poeng for de punktene som oppfylles	
Disse kravene kan oppfylles	Dokumentasjonskrav⁷
Lavest mulig støy til omgivelsene	Angivelse av støyutslipp fra forbikjøringstest med referanse til www.vegvesen.no med angivelse av merke, modell og motor/gir.
Rådgivning / forvaltning av bilpolicy	Kort beskrivelse av system, med jevnlig statusmøter
Muligheter for punktreparasjon (vs. utskifting / lakkering av hele deler/flater)	Kort beskrivelse vedlagt tilbudet

Kontraktskrav - Leverandør forplikter seg til å oppfylle følgende forpliktelser i kontraktsperioden	
Bildelingsordning med løsninger for booking av biler på timebasis, støttende infrastruktur på nøkkelhåndtering, fakturering, service og vedlikehold	Før kontraktsoppstart fremlegges en beskrivelse av en bildelingsløsning som kan tilfredsstille våre behov.
Kurs i miljøkunnskap og økonomisk kjøring Leverandøren skal ha kurstilbud for våre sjåførere. Kursene skal ha fokus på økonomisk kjøring, trafikk sikkerhet og skadebegrensning, og ha minst fire-timers varighet. Kursene skal ha tilsvarende kvalitet til de som leveres av Autoriserte Trafikkskolers Landsforening (ATL), gjennomføres med kvalifisert instruktør og inneholde praktisk kjøreopplæring i bil.	Før kontraktsoppstart fremlegges en beskrivelse av opplæring av våre ansatte.

Oppdragsgiver forbeholder seg retten til å få utfyllende dokumentasjon ettersendt.

⁷ Databasen det henvises til på nettsiden til Statens vegvesen er ennå ikke ferdig. Databasen som Vegvesenet planlegger skal bidra med oversikter over hvorvidt miljøkrav og kriterier som stilles i konkurransen er oppfylt og vil lette innkjøpers evaluering av tilbudene. Inntil denne databasen er lansert, må virksomhetene gjennom konkurransegrunnlaget åpne opp for at leverandørene kan dokumentere krav og kriterier på en annen måte.

Veiledning

5.1 Produktgrupper

Spesialkjøretøy som terrengbiler, rullestoltransport, minibusser, elbiler etc. er ikke omfattet av dette kriteriesettet. Det er heller ikke inkludert alternative drivstoff. For de som skal gjøre slike innkjøp anbefales det å vurdere om miljøkrav og –kriterier i dette dokumentet kan brukes, men det må vurderes fra sak til sak.

Elbiler er ikke tatt med fordi deres rekkevidde, service og vedlikehold, krav til lademønster og driftssikkerhet gjør at valg av elbil foreløpig bør være et bevisst valg som må omhandle helt andre kriterier i innkjøpet.

Biler med alternativt drivstoff

Biler med alternativt drivstoff er biler som går på el, hydrogen, biodrivstoff, el. I. Utbredelse av salgssapparat og ettermarkedstjenester er ofte begrenset sammen med drivstoff. Dersom virksomheten ønsker tilbud på dette, se informasjonsboks bakerst.

www.vegdirektoratet.no sin nettside vil ha informasjon om CO₂, NO_x og partikler for de fleste biler

Kjøretøytype		CO₂ g/km	Kommentar
Minibil		110	<i>En bybil/småbil er enkel å parkere, har god fremkommelighet og er prisgunstig</i>
Småbil		120	<i>En personbil har god plass til fire passasjerer med noe bagasje</i>
Kompaktklassen		120	<i>En bil med mer lastekapasitet enn en personbil</i>
Mellomklassen		120	<i>For de som skal kjøre langt med fire eller flere personer og bagasje på motorvei uten midtdeler.</i>
Liten varebil/pizzabil		160	<i>En liten varebil/pizzabil har to seter og et lite lasterom</i>
Varebil under 3.5 tonn		230	<i>En varebil u. 3,5 tonn er det største som kan kjøres med vanlig (klasse B) kjørekort</i>

5.2 Miljøpåvirkning

Det antas at ca. 80 % av miljøbelastningen for kjøretøy ligger i bruksfasen. Dette er ikke et eksakt tall, men avhenger av bl.a. biltype, produksjonssted, bruksmønster, kjørelengde og levetid.

Påvirkning		Tilnærming
<ul style="list-style-type: none"> Klimaendringer: Utslipp av karbondioksid (CO₂), karbonmonoksid (CO), og hydrokarboner (HC) bidrar til global oppvarming. Utslipp som fører til klimaendringer oppstår ved forbrenning av ikke-fornybare oljeprodukter som bensin og diesel. Utslipp er spesielt høyt når motoren er kald.	→	Utslipp av klimagasser fra biltransport kan reduseres på følgende måter: <ul style="list-style-type: none"> Benytte de nyeste og mest energieffektive motorene Benytte motorvarmer Optimal kapasitetsutnyttelse av kjøretøyet i forhold til transportbehov Unngå unødvendig kjøring, for eksempel gjennom bruk av GPS-navigasjon Bruke økonomisk og skadereduserende

		kjørestil <ul style="list-style-type: none"> • Overgang til biodrivstoff • Benytte dekk med lav rullemotstand
<ul style="list-style-type: none"> • Lokal luftforurensing: Utslipp av NO_x fører til økte problemer for mennesker med astma og luftveisproblemer. NO_x kan også bidra til bakkenær ozon som er giftig. Partikkelutslipp er helseskadelige i seg selv og kan inneholde helsefarlige stoffer. Slitasje av dekk og asfalt fører til at ulike helse- og miljøfarlige stoffer og partikler spres. 	→	Dieselmotorer er hovedkilden til NO _x og partikkelutslipp, som kan reduseres på følgende måter: <ul style="list-style-type: none"> • Benytte de mest moderne motorene • Bruk av partikkelfilter og andre moderne teknologier reduserer partikkelutslippene til et minimum. • Bruk av piggfrie dekk reduserer asfaltslitasjen betydelig.
<ul style="list-style-type: none"> • Støy: Transport er en viktig kilde til støyforurensning. 	→	Støysvake dekk gir lavere lokal støyforurensning.

Utslipp av NO_x, CO, HC og partikler: EURO-krav

EU har innført såkalte EURO-krav for biler i nye biler som selges i EØS-området. Disse kravene gjelder for alle biler som selges i Norge. Kravene setter grenseverdier for utslipp av ulike stoffer (NO_x, CO, HC og partikler), og skjerpes over tid. EURO-kravene publiseres flere år i forkant av ikrafttredelse, og har bidratt til en positiv utvikling av motorteknologien. EURO 5 egner seg ikke som krav/kriterium fordi det er få biler tilgjengelig før kravet blir lovfestet og kort tid etterpå oppfylles det av alle biler som importeres. Krav til EURO 5 kan også ekskludere biler som er spesielt gunstige på CO₂, og ønskes derfor ikke. NO_x og partikler er ivaretatt som tildelingskriterier, mens HC og CO ikke er tatt med.

Vekting av tildelingskriterier

Overordnet vektes miljø vs. pris, kvalitet, etc.

Miljøkriterienes innbyrdes prioritering kan være:

70-90 % CO₂

5-25 % NO_x

5-25 % Partikler

CO₂ er viktigst

5.3 I byer med stillestående luft vil NO_x og partikler være av større betydning enn i grisevredte strøk. Forslag til anskaffelsesprosess

I planleggingsfasen er det viktig å velge den bilen som er riktig i forhold til brukernes behov, samt at det legges til rette for riktig bruk og drift. For å få det riktige bildet av total kostnadene⁸, anbefales det at bilens service- og vedlikeholdskostnader for den planlagte perioden virksomheten skal eie/disponere kjøretøyene tas med i kostnadsberegningen ved innkjøpet. Lov om offentlige anskaffelser understreker at under planlegging av en anskaffelse plikter innkjøper å ta hensyn til livssyklus kostnader. Vær oppmerksom på at restverdien av en miljøtilpasset bil kan være høyere enn av en vanlig bil.

⁸ Kostnadsvurderinger er en del av den økonomiske siden av et kjøp, men enkelte elementer er nevnt her for å minne brukere på at enkelte faktorer av miljømessig betydning også kan ha positiv økonomisk effekt.

Hvis anskaffelsen er av et visst volum, bør det nedsettes et tverrfaglig anskaffelsesteam (TAT). Dette teamet kan for eksempel bestå av verneombud, representant for daglig bruker, fysioterapeut, bilansvarlig i virksomheten og økonomi-/innkjøpsansvarlig. TAT bør ta stilling til følgende spørsmål:

1. Hvem er de faktiske brukerne? Hvor mange personer, hvor mye gods og over hvor lange avstander skal det fraktes? Skal det kjøres mye på motorvei uten midtdeling? Skal bilen brukes i by med dårlig fremkommelighet og parkeringsforhold? Hvilke type kjøretøyer er best egnet?
2. Hvilke behov har disse gruppene i forhold til arbeidsmiljøet (ergonomi, fleksibilitet, luftkvalitet, mm)
3. Hvilke endringer i behovet ser man fremover? Vil det være mulig å utnytte den eksisterende bilparken bedre, for eksempel ved bedre booking- og samkjøringsrutiner? Kan ruteplanlegging redusere behovet? Kan behovet dekkes ved korttidsleie?
4. Både kjøp, leasing og eventuelle andre alternativer bør vurderes.
5. Hvordan kan brukerne kjøre bedre, slik at drivstofforbruk og skader går ned? Kan man ha oppfølging av sjåførene? Arrangere kurs i økonomisk kjøring? Installere GPS i bilene?
6. Hva er livsløpskostnadene for de forskjellige alternativene⁹?
7. Påminnelse mht. bilspesifikasjon: Antall personer, dører, bagasje/lastekapasitet, dekk, teknologi. Listen i tilbudsoversikt bør gjennomgås/detaljeres, uten at dette ekskluderer for mange modeller.

Gevinstene i en god avtale hentes ved riktig oppfølging og avrop. Hvis det ikke settes av ressurser til dette er det ikke sikkert man får det man har kjøpt. Større bilflåter må inn i et biladministrasjonssystem.

5.4 Mer om anbefalte krav og kriterier

Miljøkrav og -kriterier som stilles, skal tas inn i konkurransegrunnlaget ved offentlige anskaffelser. Dette vil være en del av konkurransegrunnlaget sammen med flere andre krav og kriterier.

Det grunnleggende prinsippet om forholdsmessighet, som fremgår av forskrift om offentlige anskaffelser (FOA) § 3-1 femte ledd, innebærer at de miljøkrav og -kriterier som stilles skal stå i forhold til kontrakten som skal inngås. Etter de grunnleggende prinsippene må kravene være relevante for den konkrete kontrakten og dokumentasjonskravene som stilles skal også stå i forhold til kontrakten.

Dette medfører at noen av miljøkravene og -kriteriene som foreslås må tilpasses den konkrete anskaffelsen. Dette innebærer også at dokumentasjonskrav og -mengde må tilpasses størrelse og type kontrakt. Noen kontrakter kan være komplekse selv om kontraktsverdien ikke er stor. Det vil si at det må vurderes helt konkret om foreslåtte krav og kriterier passer inn i den anskaffelsen som planlegges.

5.4.1 Mer om de enkelte punktene

CO2 utslipp

Dette er den viktigste miljøpåvirkningen, og den er derfor med både som minstekrav i teknisk spesifisering og som tildelingskriterium for å kunne premiere de leverandører som tilbyr biler med lavest CO2 utslipp. Hvis markedsundersøkelsene viser at det er få tilgjengelige biler som tilfredsstillt kravet, kan kravet i teknisk spesifisering endres. Da kan vektleggingen på CO2 som tildelingskriterium økes.

NOx og partikler

---

⁹ Det anbefales at det ved innkjøp av bil utarbeides samlet kostnadsoversikt hvor drift og vedlikeholdskostnader inkluderes. Nytt LCC-verktøy utviklet av Miljøstyringsrådet i Sverige ble publisert 16. november 2007. Se: <http://www.msr.se/sv/Upphandling/Livscykelkostnadsanalyser-LCC/>

NOx og partikler påvirker lokalmiljøet. De er de viktigste komponentene i det som inngår i EURO klassifiseringen som en del av typegodkjenningen av biler.

Sikkerhet

Det er viktig at miljøhensyn ikke gjør at vi får uakseptable biler i forhold til sikkerhet. Spesielt de bilene som kjører på motorvei uten midtdeler er dette viktig. Kollisjonstester er det mest realistiske og enkleste å forholde seg til. Disse skal i utgangspunktet summere egenskapene med en bil. Vi har i tillegg valgt å ta med antiskrens, fordi dette reduserer utforkjøringer med ca 50 %, og er den teknologiske egenskapen som gjør en størst forskjell på sikkerhet.

Vinterdekk uten pigger

Dekk skal så langt som mulig være piggfrie – for noen geografiske områder kan kravet fremstå som noe strengt. Det er viktig at dette kravet ikke går på bekostning av sikkerhet.

Elektrisk motorvarmer

En motorvarmer reduserer utslipp ved kaldstart. Hvis motorvarmere går på diesel, går ikke avgassene gjennom partikkelfilter. Det er derfor usikkert om en dieselvarmer har en miljøgevinst. For at virksomheten skal etterspørre elektrisk motorvarmer, bør det være tilgang til stikkontakter, eller planer om å installere dette. Hvis dere skal installere bør det være med 16 Ampere sikringer, siden det da er sannsynlig at ev. plug-in hybrider vil kunne benytte de samme kontaktene på et senere tidspunkt.

Støyutslipp

Støy er et vesentlig miljøproblem. Dette er ikke kupéstøy, men støy til omgivelsene i forbindelse med kjøring. For å måle dette må det refereres til typegodkjenningsverdien fra forbikjøringstest og ikke standsstøyverdier (bilen står i ro).

Dekk med lav rullemotstand

Rullemotstanden som energitap i prosent, testet i samsvar med ISO 18164:2005¹⁰ eller tilsvarende, er lav når den ikke overskrider verdiene i tabellen:

Belastningsindeks – Klasse	Rullemotstand
< 80	1.20
80 – 90	1.10
> 90	1.00

Kontinuerlig forbedring

For å sikre lav miljøbelastning av og god kvalitet på tjenesten i en eventuell kontraktsperiode, kreves det at leverandøren har systemer for oppfølging av følgende forhold:

- Produktenes klimapåvirkning
- Avfallshåndtering, inkl, farlig avfall
- Kjemikalieforbruk og –håndtering, inkl. olje

---

¹⁰ Passenger car, truck, bus and motorcycle tyres -- Methods of measuring rolling resistance. Denne standarden erstatter ISO 8767 som var tidligere standard på området.

Bildeling

Bildeling kan redusere antall biler, siden hver enkelt bil kan få en mer intensiv bruk. Vanlige biler disponeres av en/få sjåførere, og risikerer å bli stående. Bildelingsbiler er alltid tilgjengelig til den som måtte trenge en bil. For å få dette til, må leverandør ha løsninger på booking av biler på timebasis, med en støttende infrastruktur på nøkkelhåndtering, fakturering, etc.

Muligheter for punktreparasjon (vs. skifte)

Hvis det oppstår en skade bør den søkes reparert, og ikke bare skiftet. Dette kan gjøres ved steinsprut på vinduer og ved bulking av støtfangere. Hvilke skader vil leverandør reparere? Be dem lage en liste.

Kurs i miljøkunnskap og økonomisk kjøring

Det skal være et system for å tilby oppdragsgiver og våre sjåførere miljøkunnskap i løpet av kontraktsperioden. Kursene skal bl.a. ha fokus på økonomisk kjøring, trafikksikkerhet og skadebegrensning, og ha minst fire timers varighet.

Kontraktskrav generelt

Kontraktskrav kan brukes hvis det er usikkert i hvilken grad leverandører i området kan levere som ønsket. Hvis du vet at dette tilbus av flere aktører i ditt område kan det flyttes til teknisk spesifisering.

Kontraktskrav på rapportering

Det bør være minimum årlig rapportering. På større avtaler og på områder av strategisk betydning kan det være behov for betydelig hyppigere rapportering, spesielt i en oppstartsfasen.

Alternativt drivstoff

Alternativt drivstoff er el, hydrogen og biodrivstoff. Hydrogen diskuteres ikke videre siden denne teknologien er for dyr/lite utbredt.

Biodrivstoff

Ved å lage en bilklasse med krav til biodrivstoff vil dere få inn tilbud om dette. Dere behøver ikke endre noe annet. Pass på at det er tilgang til drivstoff der bilene skal brukes.

El-bil

Dersom behovet for transport kan dekkes ved el-bil, bør det vurderes å innhente tilbud på dette.

Argumenter for el-bil

- miljøbelastningen
- ofte gratis og mer tilgjengelige parkeringsplasser
- ofte ingen bompenger
- ikke veiavgift, kun trafikksikkerhetsavgift
- ønsker din organisasjon profileringen en el-bil gir?

Når du kjøper

- ikke stille absolutte krav til sikkerhet (lag heller tildelingskriterium)
- hvilken kjørelengde totalt og mellom ladning trenger dere?
- hvilken service/vedlikeholdsgarantier bør det være der bilen brukes?
- be om erstatningsbil ved service og reparasjoner
- få garantier på batteripakkas levetid
- be om dokumentasjon på miljøegenskaper ved batteripakka (fremstilling og resirkulering)
- husk at det for tiden er moms ved leasing og ikke moms ved kjøp av elbiler

Oppdateringslogg

Kommentar under basis krav for kjøp av bil, teknisk spesifisering: Ekstrautstyr, som 4-hjulsdrift, gjør kjøretøyene tyngre, og maksimumskravet for CO2 utslipp må ved slike anskaffelser oppjusteres 10-20 gram.